

A kollektív gazdaságból való kizárási akció, és a kizártak Cserefalván ^[1]

(Esettanulmány)

„kérsel fordulok a Rajoni Néptanácsához, mivel engem ez év augusztusában kizártak a kollektív gazdaságból, én erre soha semmi okot nem szolgáltam. A faluban soha senkinek ellenem panasza nem volt és ma sincsen. Mindenkit megbecsültem személyválogatás nélkül. A kollektív gazdaság megalakulásakor önként álltam be az elsők között a kollektív gazdaságba sőt másokat is arra buzdítottam, hogy ők is lépjenek be. Mindig jó lelkiismerettel dolgoztam, bármilyen munkát elvégeztem a családommal együtt.”

Bevezetés

Eseménytörténet

Marosvásárhely rajon kollektív gazdaságaiból pártutasításra 1952. folyamán több tagot zártak ki. Az első kizárási hullámra január-februárban, a másodikkra augusztus második felében került sor.

A cserefalvi "Augusztus 23" kollektív gazdaságból a kizárásokra 1952. augusztus 23-án került sor (Kis Ferenc, szül. 1920. és Kis Ferencné, Cserefalva 38. házszám, interjú 1999. december 27., beszélgetés 2001. február 23-án - a továbbiakban: 1. interjú). Marosvásárhelyről aktivisták és karhatalom érkezett a faluba. A szabályszerűség látszatára törekedve gyűlést hirdettek meg, amelyre karhatalommal szedték össze a helybelieket. (A kollektív gazdaságok minta-szabályzata szerint a kollektív gazdaságból való kizárást az illető kollektív gazdaság vezetőtanácsa kell, hogy kezdeményezze, és valakit kizárni csak a kollektív tagok közgyűlésének határozata alapján lehet, amely közgyűlésen a kollektív gazdaság tagjainak 2/3-a részt kell, hogy vegyen. - *Statutul Model al Gospodariei Agricole Colective - pentru cursurile cu activul de partid*, 1950, Editura Partidului Muncitoresc Roman, 6.) A gyűlésen összesen 12 személyt zártak ki családjukkal együtt a kollektív gazdaságból, ezek között a kollektív gazdaság két brigádost is. Volt, akit kulák, volt, akit "kulákióka" minősítéssel zártak ki a félelem légkörében lezajlott gyűlésen. A kizártak közül volt, aki már előre tudta, hogy ki fogják zárnai (mivel rokonságban állott a kommunista párt helyi alapszervezetének helyettes titkárával, egy személyben kollektív gazdaság elnökkel - Debreczeni Ferenc, Cserefalva, beszélgetés 2001. február 23-án (a továbbiakban: 2. interjú)).

A kizártak nem kaptak vissza semmilyen mezőgazdasági felszerelést, sem állatállományt, sem pénzbeli kárpótlást, a létbizonytalansággal kellett szembenéznük.

A kizártak közül nyolc személyt pár hónapon belül visszavettek, de négy személyt (Kuti Kálmánt, Kuti Károlyt, Nemes Kálmánt, Pethő Jánost), akiket idegen munkaerő használatával gyanúsítottak kulák-névjegyzékre tettek (Debreczeni Ferenc, Cserefalva, beszélgetés 2001. február 23-án (a továbbiakban: 2. interjú)), és még 1954-ben is kizártak voltak

A kizárás miatt a kollektív gazdaság nem tudta teljesíteni az előírt munkákat, csak nehezen sikerült a begyűjtést összeelvégezni, az előírt szülőilletésnek csak felét végezték el (ML RKP Maros tartományi Pártbizottság levéltára 58., 183).

A kizártak közül csak négy személyt tettek kulák-listára. A kizártaknak a kollektívbe tagosított földjük helyett a haszntekereki, illetve a szöveti területen jelöltek ki gyengén termő földeket, 8 kilométer távolságra Cserefalvától. Egy, a községközpontban (Ákosfalván) tartott gyűlésen próbálták a kizártakat arra rávenni, hogy vegyék át a számukra kijelölt területeket, amit azok visszautasítottak (Kuti Jenő, cserefalvi lakos, született 1909, interjú 2001. február 23-án - a továbbiakban: 3. interjú).

Az kizártak közül többen a kollektív gazdaságba való visszavételük és a kulák-névjegyzékről való törlésük érdekében többször is kérvénnyel fordultak különböző szervekhez (Marosvásárhely Rajon Néptanácsához, a kollektív gazdaság vezetőségéhez).

Marosvásárhely Rajon Néptanácsa Végrehajtó Bizottsága utasítására 1953 március végén egy rajoni pártinstructorból és a rajoni Néptanács Végrehajtó Bizottságának egy tagjából álló vizsgálóbizottság kiszállt a rajon kollektív gazdaságaihoz és a helybeli kollektív gazdaság párt-alapszervezetének tagjaitól véleményt kért a kérvényt író személyekről.

Ez a bizottság 1953. március 31-én szállt ki a cserefalvi kollektív gazdasághoz, ahol a párt alapszervezetének helyettes titkára és három tagja, valamint a kollektív gazdaság elnöke és könyvelője adott pozitív véleményt mindegyik kizártáról (ML MvRN 26/1953 82., 110., 114., 134.). Beszámolóik megerősítik a kérvényt írók állításait.

Marosvásárhely Rajon Néptanácsa Végrehajtó Bizottsága 1953. április 9-én tartott ülésén bírálta el a kollektív gazdaságokból kizártak visszavételi kérvényeit (ML MvRN 22/1952 10-15.). Az ülésen a Végrehajtó Bizottság alelnöke által előterjesztett beszámoló alapján a Végrehajtó Bizottság egyöntetű szavazással a 30/1953 számú határozatának első cikkelyében több személyt, köztük mind a négy cserefalvi kérvényezőt továbbra is kuláknak minősíti. "Ennek megfelelően elutasítja visszavételi kérvényeiket a kollektív gazdaságba. (A Rajon Néptanácsok alapfeladatait meghatározó minisztertanácsi határozatra (*H.C.M. privind sarcinile de baza ale Sfaturilor Populare Raionale*) és a Rajon Néptanácsok Működési Szabályzata (Regulamentul de functionare ale Sfaturilor Populare Raionale) 14. cikkelyére hivatkozva Az 1950. évi rajoni működési szabályzat (Regulamentul de organizare di functionare a Sfatului Popular Raional) 14. cikkelye a rajoni Néptanács szésszióüléseinek szervezését szabályozza (lásd: ML a Magyar Autonóm Tartomány Néptanácsa 10.), az 1951-52-es évekből nem találtam rajoni működési szabályzatot.) Ezt a helyi alapszervezet tagok pozitív véleményezése ellenére teszik, és a kizártakról valótlán dolgokat állítanak, illetve "csúsztatnak".

A második cikkelyben a kulákfiúk kérvényeit utasítják el, azzal az indoklással, hogy a kollektív gazdaságok minta-szabályzata szerint (Statutul Model al G.A.C.) kulákfiúk nem lehetnek kollektív tagok. Cserefalvi nincs közöttük. Az ülésről készült jegyzőkönyv egy példányát a Magyar Autonóm Tartomány Néptanácsához küldték (valószínűleg jóváhagyás végett), egyet pedig a rajoni Párt Bizottsághoz. A kizártaknak a választ 1953. április 30-án írják meg a választ.

A szóbeli közlések szerint a kizártak egy részét később visszavették, mivel bebizonyosodott hogy nem voltak "kizárási tárgyak".

Az eljárás mód

A kizárási akció a központi pártszervektől jött, és ez a k.g.-ok jogszabályi autonómiájának durva megsértését jelentette, felülről jött központi beavatkozással. A kizártakat nem tájékoztatták az eljárás okairól. Először 1953. március 31-én a fogalmazzák meg, kulákság vádjá. A kérvényekből és az azokban foglaltakat igazoló helyi bizottság jelentéseiből egyértelműen kiderül, hogy az idegen munkaerő használatára csak nagyon súlyos vagy különleges esetekben került sor, amelyekre a rajoni bizottság nem volt tekintettel.

A kizárási jogi indoka a Román Munkáspárt Központi Vezetősége 1949. március 3-5-i plenáris ülésének határozatában (*A Román Munkáspárt Központi Vezetősége 1949. március 3-5-i plenáris ülésének határozata a párt feladatairól és a dolgozó parasztság szövetségének megerősítéséről és a mezőgazdaság szocialista átalakításáért folytatott harcban*. 1949, kiadja a Román Munkáspárt, 25.) és a kollektív gazdaságok minta-alapszabályzatában (*Statutul Model al Gospodariei Agricole Colective - pentru cursurile active de partid*. 1950., Editura Partidului Muncitoresc Roman, 4.) keresendők, melyek szerint kulák nem lehet kollektív gazdaság tagja.

Az eljárás mód

Hivatkozás, érvelésmód

A kizártak kérvényeikben leggyakrabban a falu lakosságára, és/vagy a kollektív gazdaság tagságára hivatkoznak, mint olyan közösségre, amely igazolni tudja állításait. Ezzel egybecseng az egyik nyilatkozó állítása, hogy a kis létszámú faluban erős rokoni kapcsolatok léteztek (...interjú). Létezett egy szolidaritás a kizártakkal, ennek legszebb példái a Kuti Károly kérvényében említett 70 kollektív tag aláírása, illetve a Pethő Jánosné kérvénye után következő 72 aláírás, valamint a kollektív gazdaság párt-alapszervezetének pozitív véleményezése és felelősségvállalása a kizártakért. Ezen kívül a kollektív gazdaságba elsőként vagy az elsők között való belépésre, a kollektív gazdaságban végzett odaadó munkára hivatkoznak.

Egy személy (Kuti Kálmán), a 4 kérvénye közül az egyikben a kommunista nyelvezetben előforduló pozitív tartalmú elemeket sorakoztat fel (MNSZ-ben folytatott tevékenységét, béke harcosságot, agitációs munkát, gyerekei demokratikus szellemben nevelését stb.), a kollektív gazdaság alapszervezete nem ír ezekről.

Egy másik személy (Kuti Károly) a Román Népköztársaság alkotmányának 77. szakaszára hivatkozik, mint olyanra, amely előírja mindenki számára a munkához való jogot.

A kollektív gazdaságba való belépés okairól két esetben írnak. Egy személy (Kuti Kálmán) a szétaprózódott földterület egy falu határában való egyesítéséért, egy másik (Nemes Kálmán) pedig a túlzottan soknak érzett munkától való megszabadulásért lépett be a kollektív gazdaságba.

A szóbeli közlések szerint a kérvényeket írók közül legalább ketten (Kuti Kálmán és Kuti Károly) kényszer hatására léptek be a kollektív gazdaságba, nem írnak igazat, amikor a kollektív gazdaságba való önkéntes belépésükről írnak (3. interjú A nyilatkozó a két kizárt személy testvére).

Egy esetben van állampolgári jogok követelésével is találkozunk, Kuti Kálmán egyik kérvényében a választójogi névjegyzékre való felvételét kéri. (Az "osztályellenesség" köztül a kulák minősítésük is nem szavazhattak, nem vették őket fel a választói névjegyzékre).

Életstratégiák a kizárás után

A kérvényekben két adat van erről. Egy személy egy hizlaldában kapott munkát, mint felügyelő, egy másik pedig Gyergyóban talált munkát. A szóbeli közlések szerint voltak, akik a községközpontban, Ákosfalván a második világháborúban felrobbantott híd újjáépítésénél dolgoztak, mások a bodoni erdőben favágómunkát végeztek, amiért hulladékfa volt a fizetség. Egyesek a koronkai gombatenyésztonél, a marosvásárhelyi cukorgyárnál kaptak munkát, voltak, akik Gyergyóban egy hizlaldánál helyezkedtek el, ki mint szalmarakodó munkás, ki mint pénztárnok. Innen haza csak hétvégeként jártak. Általában gyengén fizetett munkahelyeként emlékeznek vissza ezekre, amelyeket átmenetinek tekintettek. A Gyergyóban dolgozók emellett még egész héten a családjuktól távol kellett tartózkodniuk.

Volt olyan személy, Pethő János, aki a kollektivizáláskor minden felszerelését és állatállományát becsületesen beadta a megalakuló kollektív gazdaságba, és lelkiismeretesen dolgozott a kollektív gazdaságban. A kizárását igazságtalanságnak érezte, sérelemként értékelte, hogy hibátlan magaviselete ellenére kizárták a kollektív gazdaságból. Ezért a kizárás után nem költözött vissza a faluba, Marosvásárhelyen telepedett le (1. interjú).

Források

Kuti Kálmán kérvénye Marosvásárhely Rajon Néptanácsához

Marosvásárhely Rajon Néptanács Vezetőségének

Alulírott Kuti Kálmán cserefalvi lakos, kéréssel fordulok a Rajoni Néptanácsához, mivel engem ez év augusztusában kizártak a kollektív gazdaságból, én erre soha semmi okot nem szolgáltam. A faluban soha senkinek ellenem panasza nem volt és ma sincsen. Mindenkit megbecsültem személyválogatás nélkül. A kollektív gazdaság megalakulásakor önként álltam be az elsők között a kollektív gazdaságba sőt másokat is arra buzdítottam, hogy ők is lépjenek be. Mindig jó lelkiismerettel dolgoztam, bármilyen munkát elvégeztem a családommal együtt. Sem a kollektív tagoknak, sem pedig előljáróimnak ellenem panaszuk nem volt. Kizárásomat - jogtalannak tartom

Kérem a Rajoni Néptanácsot vizsgálja ki ügyemet és kérem a kollektív gazdaságba való vissza vételemet.

Kuti Kálmán

Cserefalva 1952. szeptember 22.

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 108.

Kuti Kálmán kérvénye Marosvásárhely rajon Néptanácsához

Marosvásárhely Rajon Néptanács Vezetőségének

Marosvásárhely

Alulírott Kuti Kálmán cserefalvi lakos

Kéréssel fordulok a Rajoni Néptanács vezetéséhez, mivel engemet ez év Augusztusában ki zártak a kollektív gazdaságból, én erre semmi okot nem szolgáltam, Kérem, hogy engem oda vissza venni szíveskedjenek. Kérésem az alábbiakkal indokolom. Jogtalannak tartom a kizárást, mert kizsákmányoló nem voltam. Származásom közép paraszt. Feleségem származása szintén közép paraszt. Születtem Cserefalván 1904-ben. 1930-ban nősültem Káposztásszentmiklósról. Feleségem hadiárva - az apja az 1914-es háborúban meghalt, árván nőtt fel édes apját nem ismerte, így hát anyósom mind hadi özvegy lévén, neki is sokat kellett segítsék a gazdasági munkájában. Feleségem kapott [hozományul] 2,5 hektár elég gyenge birtokot én kaptam a szüleimtől 3 hektárt apám szintén a leggyengébbet adta. 3 gyerekünk született 2-őt meg kellett operáltatni így hát a feleségem nem tudott mindig velem jönni a határra dolgozni, ezért kénytelen voltam időnként idegen munkaerőt is igénybe venni mivel a nekünk adott birtok is nagyon szerte szét volt. Később 1941 őszén a feleségem nagyanyja ki szintén özvegy volt elbetegesedett, és az volt a kívánsága, hogy hozzam el magunkhoz, neki a földjei igaz ki voltak adva a rokonainak megművelésre, mert ő öreg, hozzá még beteg is, nem tudta megművelni. Az én anyám meghalt 1947-ben, apám 1950-ben, így az ők haláluk után kaptam még 4 hektárt, ebbe van szántó, rét, szőlő és erdő. Én már 1950-be be voltam állva a kollektívbe így hát bizonyos részét a birtoknak kevés ideig használtam egyénileg. Örömmel álltam be a kollektív gazdaságba, mert így csak egy falu határát kellett dolgozni. Dolgoztunk családostul együtt hűséggel úgy a mezőgazdasági munkában, mint a kultúr munkába, agitációs munkába szóval a szocializmus építésében továbbá mint béke harcos vagy vörös kereszt ARLUS, Magyar Népi Szövetség ezekben tevékenyen részt vettem. A gyermekeimet is demokrata szellemben neveltem és neveltetem. Sem a kollektív, sem az előljáróimnak ellenem panaszuk nem volt. Kizárásomat jogtalannak tartom, mert még annyi birtokkal vannak elvtársak kollektívában. Elvtársak arra kérem a Rajoni Néptanács Vezetőségét, hogy tüzetesen vizsgálja az ügyemet. És kérem a kollektív gazdaságba való visszavételemet. A fent említett dolgot bizonyítom a falu lakosságával.

És kérem a választó jogi listára való felvételemet.

Kuti Kálmán

Cserefalva 1952. november 4.

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 105.

A visszavételi kérvényeket vizsgáló pártbizottság véleményezése Kuti Kálmánról

Stejeri? (Cserefalva) 31. III. 1953. javasoljuk a visszavételét

---

Kuti Kálmán	49 éves
felesége Eszter	41
gyerekei Pali	21
Jenő	20
Margit	18

-5 tagból álló család

Össz földje 5 1 Ha, melyből szántó 5 1, szőlő 0.5, amit használ.

Ki lett dobva, mint kulák de nem mint cseléd tartó, hanem a felesége nagyanyja Szentmiklóson részibe dolgoztatta a földjét, akit az el betegesedés után magához vett és ezt a földet továbbra is részibe adta az öregasszony amiből az orvosi kezelést fedezték. Ő nem használta a földeket, de az öregasszony halála után az ő öröksége is bejött a GAC-ba (3.75 Ha a vén asszony). 1950-ben meghalt az édesapja a ki után szintén örökölt 4 Ha földet de ő már GAC tag volt és a földet egyenesen a GAC örökölte. Így nőtt meg a hektárja 12.87 Ha-ra. Ő soha nem volt cseléd tartó sem idegen munkaerőt nem vett igénybe de a 12 Ha-ra felnőtt föld mennyiségért ki lett dobva. Bentléte alatt hűségesen dolgozott, sem vezetőségnek sem az alapszervezetnek semmi kifogása nincs ellene. Ez az ügy le lett tárgyalva komissio előtt, melyért felelősséget vállal.

Élő és holt leltár

---

1 ló
2 tehén
1 tejverő gép
1 ló kapa
1 eke
1 borona
2 szekér ló és [...]

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 110.

A Marosvásárhely Rajon Néptanácsának Végrehajtó Bizottsága 1953. április 9-i ülésén hozott 30/1953 számú határozat Kuti Kálmánra vonatkozó része [román eredetiből fordítva - a Szerző]

Összesen 5.50 Ha földje van. A kollektív gazdaságból kizárták mint kulák. Felesége nagyanyjának a földjét is megdolgozta, ami 3.37 Ha. Apja halála után 4 Ha földet örökölt, jelenleg összesen 12.87 Ha földdel rendelkezik. Szolgákat tartott a föld megművelésére és jelenleg évente több mint 50 nap idegen munkaerőt alkalmaz a föld megmunkálására.

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 22/1953 10.

Kuti Károly. 1952. szeptember 22-én, 28-án, október 4-én, november 2-án, 1953. január 25-én fordult kérvénnyel Marosvásárhely Rajon Néptanácsához.

Kuti Károly kérvénye Marosvásárhely Rajon Néptanácsához.

Marosvásárhely Rajon Néptanácsának

Alulírott Kuti Károly cserefalvi lakos volt kollektív tag, akit folyó év augusztus 23-én alaptalanul kizártak a kollektív gazdaságból, azzal a kéréssel jövök a Néptanácsához, hogy az én ügyeimet vizsgálják ki és engem a kollektív gazdaságba vegyenek vissza.

Kérésem az alábbiakkal indokolom.

Először is engem is hallgassanak meg, mert a döntést nem találom helyesnek.

Születtem 1898-ban Cserefalván. Nősültem 1923-ba. Apámtól kaptam 3 Ha földet, amelyen gazdálkodtam. 1939-ben 11 éves Károly fiam szívbajjal súlyos beteg lett, aminek következtében kénytelen voltam időközi idegen munkaerőt használni, mert feleségem a beteg fiam mellett kellett legyen. Közben 1940-ben még örököltém 4 Ha földet és így összesen 6.07 Ha lett, melyből 4.50 Ha szántó a többi rét és erdő. A fiam 1950-ben 10 évi súlyos betegség után meghalt. 1950-ben a kollektív gazdaság megalakulásakor az elsők között léptem be a kollektív gazdaságba. Azután minden igyekezetemmel a közös gazdaság előbb való menetele érdekében dolgoztam feleségemmel együtt, tudván azt, hogy a közös gazdaságban van a jövő.

Ezek után jogtalannak érzem a kizárását s kérem az ügy minél előbbi kivizsgálását és a kollektív gazdaságba való visszavételemet.

Cserefalva 1952. szeptember 28.

Kuti Kálmán

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 77.

Kuti Károly kérvénye Marosvásárhely Rajon Néptanácsának

Marosvásárhely Rajon Néptanácsának

Marosvásárhely

Alulírott Kuti Károly cserefalvi lakos volt kollektív tag, akit folyó év augusztus 23-én alaptalanul kizártak a kollektív gazdaságból, azzal a kéréssel jövök a Néptanácsához, hogy az én ügyeimet vizsgálják ki és engem a kollektív gazdaságba vegyenek vissza.

Kérésem az alábbiakkal indokolom.

Először is engem is hallgassanak meg, mert a döntést nem találom helyesnek. Születtem 1898-ban Cserefalván. Nősültem 1923-ba. Apámtól kaptam 3 Ha földet, amelyen gazdálkodtam. 1939-ben 11 éves Károly fiam szívbajjal súlyos beteg lett, aminek következtében kénytelen voltam időközi idegen munkaerőt használni, mert feleségem a beteg fiam mellett kellett legyen. 1940-ben még örököltém 4 Ha földet és így összesen 6.07 Ha lett, melyből 4.50 Ha szántó, a többi rét és erdő. A fiam 1950-ben 10 évi súlyos betegség után meghalt. 1950-ben a kollektív gazdaság megalakulásakor az elsők között önként léptem be a kollektív gazdaságba tudván azt, hogy a közös gazdaságban van a jövő. Mind a két nagyapám szegény paraszt családból származott. Feleségem után nem kaptam semmi birtokot. Nagyapáim szolgálták, amit kaptam, én sem vásároltam semmit.

Ezek után jogtalannak érzem a kizárását, mert a kollektív gazdaságba is kivettem minden munkából hűséggel a részemet, és kérem az ügyem mielőbbi kivizsgálását és a kollektív gazdaságba való visszavételemet, mert nálamnál jobb anyagi helyzetben levőt is visszavettek.

Cserefalván 1952 évi november hó 2.

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 78.

Kuti Károly kérvénye Marosvásárhely Rajon Néptanácsához

Rajoni Néptanácsnak Marosvásárhely

Alulírott Kuti Károly cserefalvi lakos volt, kollektív tag azzal a kérelemmel jövök a rajoni Néptanácsba, hogy az én ügyemet vizsgálják ki, és engem a kollektív gazdaságba vegyenek vissza. A múlt év augusztus 23-án eddig meg nem állapított ok nélkül kizártak, amit teljesen jogtalannak tartok, mert csak 7 Ha földem volt s abból is 4 Ha szántó, a többi rét és erdő, s ennek felét akkor örököltem 1950-be, mikor a kollektív gazdaságba be is léptem vele. Ezt a földet azelőtt családommal dolgoztam meg kivéve azt az időt, amikor 1949 be 21 éves fiam meghalt 10 évi súlyos szenvedés után a gyógykezelés és gondozás ideje alatt kénytelen voltam egy kevés időközti munkaerőt igénybe venni, amit nem magamért, hanem az akkori beszolgáltatások miatt kellett tegyek. A kollektív gazdaság iránti hűségemet igazolom azzal a 70. taggal, akik előbbi kérvényemet aláírták. Román Népköztársaságunk alkotmánya 77. szakasza kimondja, hogy állampolgárai számára biztosítja a munkához való jogot, de sem munkám, sem kenyerem nincsen már hat hónap óta. A kizárás okát idáig sem én, sem a kollektív vezetősége nem tudjuk, mert a kollektívbe hűséges öntudatos munkát fejtettem ki feleségemmel együtt, kivettem a munkából a részem, amit igazolok az itteni pártszervezettel.

Ezek után jogtalannak érzem a kizárását s kérem az ügy haladéktalan kivizsgálását és a kollektív gazdaságba való visszavételemet

Cserefalva 1952. január 25.

Kuti Kálmán

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 80.

A visszavételi kérvényeket vizsgáló pártbizottság véleményezése Kuti Károlyról

Stejeri? 31. III. 1953

javasolt vissza

Kuti Károly 55 éves
felesége Regina 51
leánya Ilona 27 - tanítónő
Károly 21 - meghalt 21 éves korába

Ki lett dobva, mint kulák, mert cselédet tartott egy 14 éves leánykát Ákosfalváról Gyerkó Margitot 1947-48-ig, a cseléd tartásának az oka az, hogy fia 10 évig súlyos beteg volt klinikán kórházba és otthon állandó betegsége halállal végződött 1949 VII hónapba 1939-től 21 éves korába meghalt. Ha a betegség nem áll be a nevezett nem lett volna rá utalva az idegen munka használatára azután nem is vet napszámot se. Beiratkozásnál ő volt az első, bent léte alatt hűségesen munkás volt. Kulák listán nincs még. Ezt igazolja úgy az alapszervezet teljes egésze, mint a GAC vezetősége. Hajlunk a visszavételre, úgy a felesége, mint ő hűségesek és élmunkások.

Comissio névsora

Élő és holt leltár
1 tehén
1 ló
2 szekér
1 eke
1 borona

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 82.

Marosvásárhely rajon Néptanácsa Végrehajtó Bizottsága 1953. április 9-i ülésén a 30/1953 számú határozatának Kuti Károlyra vonatkozó megállapítása (román nyelvű eredetiből fordítva - a Szerző)

Összesen 6,07 Ha területe van, amelyet feleségével együtt dolgoz meg. Kizárták a kollektív gazdaságból, mert kulák révén nem dolgozhat meg 2 személy ilyen nagy kiterjedésű földet és eredete is kulák. Jelenleg is több mint 30 nap idegen munkaerőt alkalmaz.

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 22/1953 10.

Marosvásárhely rajon Néptanácsa Kuti Károly kérvényeire adott válasza

La cele 5 cereri ale Dvs. înaintate c?tre Sfatul Popular al raionului Târgu Mure? prin care cere?i reprimirea în Gospod?ria Agricol? Colectiv? v? facem cunoscut c? Sfatul Popular al Raionului Târgu Mure?, Comitetul Executiv, în ?edin?a sa a analizat ?i a RESPINS cererea Dvs. întrucât a?i exploatat bra?e de munc? streine.

Presedinte

Secretar

[...]

[...]

Marosvásárhely rajon Néptanácsa Kuti Károly kérvényeire adott válasza

Az Ön 5 kérésére, amelyeket Marosvásárhely rajon Néptanácsa elé terjesztett amelyekben a Kollektív Gazdaságba való visszavételét kéri, ismertetjük Önnek, hogy Marosvásárhely rajon Néptanácsának Végrehajtó Bizottsága az ülésén megvizsgálta, és VISSZAUTASÍTOTTA az Ön kérését, mivel idegen munkaerőt zsákmányolt ki.

Elnök

Titkár

[...]

[...]

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 76.

Nemes Kálmán 1952. szeptember 1-én, 24-én és november 4-én írt kérvényeket visszavétele érdekében Marosvásárhely Rajon Néptanácsának.

Nemes Kálmán kérvénye Marosvásárhely rajoni Néptanácsba

Alulírott Nemes Kálmán cserefalvi lakos azzal a kérelemmel fordulok a Néptanácsba, hogy engem, kit 1952. augusztus 23-án a kollektív gazdaságból kizártak, vizsgálják ki az ügyemet és vegyenek vissza.

Kérésem az alábbiakkal indokolom: 1902-ben születtem. Apám Nemes Sámuel, mint szolga legény kezdte az életét. Szorgalmas munkája után rám hagyott 3 1 Ha földet, majd feleségem apjától örököltünk 4 1 Ha-t, amit 1940-ig felibe dolgoztunk. A kollektív megalakulásakor elsőként léptem be a kollektív gazdaságba azzal a gondolattal, hogy végre megszabadulok attól az örült hajszától, ami addigi életünket képezte. Dolgoztam is becsületesen és szép eredménnyel családommal együtt, amit a munkakönyv is igazol. 1933-ban Ádámosi Károly nevű aggot a családba fogadtam ki mezei munkát nem tudott dolgozni, de mivel senkije sem volt ennek ellenére befogadtam. A vele való bánásmódot bizonyítja a falu lakossága. Befogadása nem kizsákmányolási cél, hanem segítős volt.

Kizárásomat jogtalannak tartom annál is inkább, mert a fent jelzett birtokra 6 tagú családom volt és kérem az ügyem sürgős kivizsgálását és a kollektívbe való visszavételemet.

Cserefalva 1952. IX. 24.

Nemes Kálmán

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 112.

Nemes Kálmán kérvénye Marosvásárhelyi rajon Néptanácsának

Marosvásárhelyi Néptanácsnak Rajoni Marosvásárhely

Alulírott Nemes Kálmán cserefalvi lakos volt kollektív gazdasági tag, kit 1952 augusztus 23-én kitétek a kollektív gazdaságból azzal a kéréssel fordulok a Néptanács vezetőségéhez, hogy ügyemet tárgyalják újra, és engem a kollektív gazdaságba vegyenek vissza.

Kérem indoklásánál első helyen említem, hogy mindez ideig semmi értesítést nem kaptam, holott községünkben mindenki megkapta a helyzetére vonatkozó értesítést. Tekintettel arra, hogy a kiértékelésnek oka csak az lehet hogy valami még tisztázatlan, helyzetemre vonatkozóan ismételt feltárom azokat a tényeket, melyek a helyzetemet igazolják.

Renderkezősemre álló 7.85 Ha szántó birtokot, mert csak ennyi van, és nem 11 Ha - ezt is kérném felülvizsgálni - mindez ideig 6 tagú családommal dolgoztam meg. Édesapám feleségével együtt évek hosszú során szolga volt. A fent feltüntetett birtok egyrészt szolgálás útján szerezték. Mire nevemre került - mert addig felibe dolgoztam a még ki nem adott birtokba 6 tagú családom olyan munkaerővel rendelkezett, hogy minden ideig idegen munkaerő nélkül tudtam dolgozni. Ezt bizonyítani tudja a falu lakossága. Cselédet egyáltalán nem tartottam. Bár lakott nálam egy agg, de azt 55 éves korában fogadtam magamhoz kegyelemből és tartottam halála pillanatáig. Hogy ez mennyire igaz, azt tudom bizonyítani a Párt alapszervezetével és a lakossággal.

Kérem a vezetőséget, ha még nincs letárgyalva ügyem úgy ismételt tárgyalja le figyelembe véve azokat a bizonyítékokat, mit a helyi Párt és lakosság igazol, és ha még nem mentesítettek a kulákság alól, úgy mentesítsenek és engem a kollektív gazdaságba vegyenek vissza.

Cserefalva 1952. XI. 4.

Nemes Kálmán

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 113.

A visszavételi kérvényeket vizsgáló pártbizottság véleményezése Kuti Kálmánról

Stejeri? 31.III. 1953.

Nemes Kálmán	50 éves
felesége Ilona	46
gyerekei Domokos	26
Jenő	23 - katona
Zolti	17
Ella	12

Össz földje 9.62 Ha, melyből szántó 7.68 Ha, rét 1.84 Ha. Ki lett dobva mint kulák, mert cselédnek tulajdonították azt, hogy 1933-ba magához fogadott egy olyan embert akinek senkije nem volt, (Ádámosi Károlyt) úgy maradt vissza az apósától, és hogy ne hányódjon valahol 55 éves korában, akit nem tudott használni munkára, vette gondozás alá, csak mint kegyelemből tartotta a házában, használta, akit 1947 őszére el is temetett, vagyis 1933-tól 1947-ig nála lakott - erre még vigyázni kellett nehogy tűzbe essék olyan boldogtalan volt. Származása szegény paraszt apja több évig volt szolgalegény. Ő maga soha cselédet nem tartott és idegen munkaerőt nem alkalmazott azért, mert 6 tagból álló családja van. A bűne az, hogy ezt a boldogtalan kegyelemből tartotta. Jelenleg nincs is kulák listán. Bent léte alatt a komisszió mondása alapján egyik legbecsületesebb munkás volt a cserefalvi GAC-ban. Jelenleg a hizlaldánál dolgozik, mint felügyelő, fia a börgyárban élmunkás.

Megtárgyalva a mai alul írott napon a következő elvtársakkal

[...]	Élő és holt leltár
	1 ló
	1 tehén
	2 szekér
	1 eke
	1 borona

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 26/1953 114.

Marosvásárhely Rajon Néptanácsának Végrehajtó Bizottsága 1953. április 9-i ülésén a 30/1953 számú határozatának Nemes Kálmánra vonatkozó megállapítása

Összesen 9.62 Ha földje van, amiből 7.68 Ha szántó. Szolgát tartott 1943-tól. Kizárták a kollektív gazdaságból, mint kulák. Jelenleg is több mint 30 nap idegen munkaerőt alkalmaz évente.

Románia Országos Levéltára Maros Megyei Igazgatósága - Marosvásárhely rajoni Néptanács levéltára 22/1953 10.

Marosvásárhely rajon Néptanácsának válasza Nemes Kálmán kérvényeire

Marosvásárhely rajon Néptanácsa
11954/1952 számú 1953. április 28-án

Cserefalva 1952. XI. 4.

Nemes Kálmán

Fővárosi Levéltár XXXV (98)/B Budapest III. kerületi MDP iratok

Címkék:

[Románia](#) ^[2]

[kulák](#) ^[3]

[Magyar Népi Szövetség](#) ^[4]

[Levéltár](#) ^[5]

Kiadás: 3. évfolyam (2003) 1. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/a_kollektiv_gazdasagbol_valo_kizarasi_akcio_es_a_kizartak_cserefalvan.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/a_kollektiv_gazdasagbol_valo_kizarasi_akcio_es_a_kizartak_cserefalvan.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/romania>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kulak>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-nepi-szovetseg>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/leveltar>